

VLEERMUIZENONDERZOEK

SCHUTTERSHOEFWEG 8A

TE CHAAM

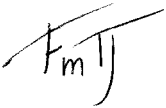

Ecologie

Rapportage vleermuizenonderzoek

Schuttershoefweg 8A te Chaam

Opdrachtgever	Procuniw Invest Mijlweg 6c 3295 KH 's Gravendeel
Rapportnummer	7585.003
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	25 september 2019
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	ir. F.M. IJdema
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	F. Boonk, MSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	6
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	7
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Procuniw Invest opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Schuttershoefweg 8A te Chaam.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie en is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in oktober 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 7585.002, d.d. 31 oktober 2018).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 7.700 \text{ m}^2$) ligt aan de Schuttershoeftweg 8A, circa 1 kilometer ten noordoosten van de kern van Chaam.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 119.319$, $Y = 390.283$.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een enkele grote schuren met verhardingen, bovengrondse tanks, silo's en een erf. De bebouwing op de locatie is opgebouwd uit bakstenen muren met golfplaten daken. Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich een woonhuis met siertuin. De oostzijde van de onderzoekslocatie is begrensd met een muur, met aan de overzijde een agrarisch bedrijf. Aan de zuid- en westzijde van de locatie bevindt zich akkerland.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek d.d. 3 oktober 2018.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Verhardingen en silo's .

Figuur 4. Schuur met golfplaten daken.

Figuur 5. Laag struikgewas aan westzijde van de schuur.

Figuur 6. Houtopslag aan de oostzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 7. Puin- en steenhopen.

Figuur 8. Tanks met laag struikgewas.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de bedrijfsvoering ter plaatse van de Schutterhoefweg 8A te beëindigen en de opstallen te slopen.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, er op sommige punten meer informatie is benodigd:

Gebouwbewonende vleermuizen

De bebouwing op de onderzoekslocatie is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, vanwege de ruimte langs de dakranden. Daarnaast zijn de spleten tussen de muren en het dak in 2008 opgevuld met schuim, echter kan het niet worden uitgesloten dat alle spleten en toegangswegen tot ruimtes achter de muren zijn dichtgemaakt. Het gehele complex is daardoor geschikt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf-, kraamverblijf-, paarverblijf- en winterverblijfplaats. Bij de sloop van de bebouwing kan daarom sprake zijn van verstoring en vernietiging ten aanzien van een vaste rust- en verblijfplaats van desbetreffende soorten. Voorafgaande aan de sloop dient er een aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen plaats te vinden.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf, paarverblijf/baltsplaats en milde winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één waarnemer per veldronde. Verwacht wordt dat met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x of Pettersson M500-384). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning

2019	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-	2 x avond, 1 x ochtend		-	2 x avond
	datum		7 juni, 8 juli, 4 augustus			26 augustus, 21 september
	functie		zomerverblijfplaats/kraamverblijfplaats			paarverblijfplaats

Omstandigheden

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gebouwbewonende vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag (tabel II).

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen

Datum	Temperatuur	Weersomstandigheden
07-06-2019 - Avondronde	16 °C	helder, droog, windkracht 4
08-07-2019 - Avondronde	12 °C	licht bewolkt, droog, windkracht 2
04-08-2019 - Ochtendronde	15 °C	licht bewolkt, droog, windkracht 1
26-08-2019 - Avondronde paarverblijf	26 °C	helder, droog, windkracht 2
21-09-2019 - Avondronde paarverblijf	19 °C	helder, droog, windkracht 2

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen binnen de onderzoekslocatie

In het onderzoeksgebied zijn zowel in de voorjaarsrondes als de najaarsrondes geen verblijfplaatsen van vleermuizen op de onderzoekslocatie geconstateerd. Voor de ingang van de schuren aan de oostzijde zijn wel regelmatig foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Tevens zijn er langs de zijgevel en achterkant van de schuren sporadisch foeragerende vleermuizen waargenomen. Tijdens de paarperiode zijn er een enkele keer sociale geluiden van een gewone dwergvleermuis waargenomen, echter is geen enkele keer binding met de gebouwen waargenomen en betrof het voorbijvliegende individuen. De herontwikkeling van de locatie en de sloop van de bebouwing heeft geen effect op verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied van gebouwbewonende vleermuizen, immers is er in de omgeving van de onderzoekslocatie nog meer geschikt foerageergebied aanwezig. De resultaten van het onderzoek zijn samengevat in tabel III.

Tabel III. *Samenvatting onderzoeksinspanningen vleermuis.*

Locatie	Data onderzoek	Waarnemingen	Conclusie
Schuren Schutterhoefweg 8A te Chaam	7 juni 2019 8 juli 2019 4 augustus 2019 26 augustus 2019 21 september 2019	Tijdens de kraamperiode zijn gedurende geen van de rondes invliegende, aantikende of anderzijds binding met gebouw vertonende vleermuizen waargenomen. Tijdens meerdere veldbezoeken zijn er foeragerende vleermuizen rondom de schuren waargenomen. Enkele keren een enkele balts waargenomen, afkomstig van voorbijvliegende individuen.	De bebouwing op de onderzoekslocatie heeft geen verblijffunctie voor gebouwbewonende vleermuizen. De herontwikkeling van de locatie en de sloop van de bebouwing heeft geen effect op verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied van gebouwbewonende vleermuizen.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten binnen de Wet natuurbescherming een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Op basis van de gemaakte onderzoeksinspanning is redelijkerwijs uit te sluiten dat de onderzoekslocatie als vaste rust- en verblijfplaats dient voor gebouwbewonende vleermuizen. Ondanks dat er aan de onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele individuen wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch één of meerdere vleermuizen worden aangetroffen dienen de sloopwerkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient er in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale vleermuisdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe er verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Procuniw Invest een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Schuttershoefweg 8A te Chaam.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

Tijdens het onderzoek zijn er geen vaste rust- en verblijflocaaties voor gebouwbewonende vleermuizen geconstateerd. Tevens is er geen sprake van aantasting van belangrijk foerageergebied, immers is er in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming door de voorgenomen ingreep kan door al het bovenstaande worden uitgesloten.

De onderzoekslocatie kan door de aanwezigheid van groen een functie hebben voor verschillende muizensoorten en andere algemene zoogdieren en amfibieën. Voor deze soorten dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht.

Econsultancy
Boxmeer, 25 september 2019

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaar rond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

